

RSJ 101/1978 /
 13 JAN. 2014
 Nummer

Raad voor Strafrechtstoepassing en
 Jeugdbescherming
 Dhr. mr. L.A.J.M. de Wit, algemeen voorzitter
 Postbus 30137
 2500 GC DEN HAAG

Reclassering Nederland
 Landelijk kantoor

Vivaldiplantsoen 100-200
 3533 JE Utrecht
 Postbus 8215
 3503 RE Utrecht
 (T) 030 232 49 49
 (F) 030 232 49 50
 (I) www.reclassering.nl

Datum 9 januari 2014
 Onderwerp Advies Reclasseringsrecht
 Uw kenmerk RSJ/101/1853/2013/AvB/KHH/TvV
 Briefnummer 14.002/101303/SvG/MM
 Contactpersoon Corine Hessel
 Telefoon 030 - 232 49 18
 E-mailadres c.hessel@reclassering.nl

Geachte heer De Wit,

Hierbij reageer ik mede namens het Leger des Heils Jeugdzorg & Reclassering en Stichting Verslavingsreclassering GGz op het adviesrapport Reclasseringsrecht, dat u ons op 17 oktober 2013 deed toekomen.

Tijdens het gesprek op woensdag 18 december 2013 met een vertegenwoordiging van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna: RSJ) over voornoemd rapport hebben wij een eerste reactie gegeven op het rapport. Daarnaast heb ik de suggestie gedaan om u ook op papier onze (uitgebreidere) reactie te doen toekomen, voor 13 januari 2014 zodat u onze inbreng tot uw beschikking heeft op het moment dat u met het departement in gesprek gaat over het rapport. Aan die toezegging geef ik met deze brief gevolg. Gelet op deze korte termijn is het niet mogelijk uitvoerig in te gaan op alle conclusies en de aanbevelingen in het rapport.

Na een algemene reactie zal ik eerst stilstaan bij een belangrijke aanbeveling in het rapport, inhoudende het introduceren van een externe onafhankelijke persoon vergelijkbaar met de maandcommissaris uit de Commissie van Toezicht in het Gevangeniswezen. Vervolgens zal ik ingaan op een aantal andere aanbevelingen.

Algemeen

De RSJ heeft in haar rapport de vraag onderzocht of de rechtsbescherming van de reclasseringscliënt aansluit bij de recente ontwikkelingen waardoor het reclasseringswerk een "zwaardere justitieel stempel" heeft gekregen en voldoet aan de elsen vastgelegd in wetgeving en internationale beginselen. Het rapport biedt een overzicht van de regels die betrekking hebben op de relatie tussen de reclassering en de volwassen personen die al dan niet in een justitieel kader contact met de reclassering onderhouden en bevat hierover aanbevelingen. Het rapport beperkt zich derhalve tot de rechtspositie zoals die in regelgeving is vastgelegd. Uit het rapport leid ik af dat de vraag hoe de reclassering in de dagelijkse praktijk omgaat met bejegening en rechtspositie van de reclassent buiten beschouwing is gebleven, en dat het rapport dus geen betrekking heeft

op het functioneren van de reclassering en ook niet wil suggereren dat er hieromtrent zorgen zouden bestaan.

Ik onderschrijf het belang van dit onderzoek en waardeer het dat de RSJ het initiatief hiertoe heeft genomen. Een goede rechtsbescherming van reclasseringscliënten vind ik van groot belang. Naar mijn mening biedt het rapport een goed overzicht van de reclasseringsregels en is dan ook zeer waardevol zowel voor reclasseringscliënten en de advocatuur, als ook voor medewerkers van de 3RO en ketenpartners. Ik zal er voor zorgdragen dat het rapport binnen de 3RO breed wordt verspreid en besproken.

Aanbeveling voor introductie externe onafhankelijke persoon

De RSJ concludeert dat de externe rechtspositie van reclasseringscliënten de afgelopen jaren in belangrijke mate is versterkt, maar dat de interne rechtspositie onvoldoende te bieden heeft aan conflictbeslechting en foutcorrectie "op een moment dat dit er nog toe doet". Volgens de RSJ is verdere juridisering van de conflictbeslechting niet de aangewezen weg. Naar het oordeel van de RSJ heeft de reclasseringscliënt behoefte aan:

- tijdige bemiddeling in rechtspostionele en bejegeningsskwesties; en
- informatie, toelichting, uitleg en steun bij vragen die hij niet kan of wil voorleggen aan de reclassering.

Volgens de RSJ kan in deze behoefte worden voorzien door het introduceren van een externe onafhankelijke persoon (of een aantal mensen) vergelijkbaar met de maandcommissaris uit de Commissie van Toezicht in het Gevangeniswezen. Deze geeft informatie aan gedetineerden en fungeert als vooruitgeschoven post van de klachtcommissie.

Ik kan mij grotendeels in deze conclusies vinden. Enerzijds sta ik vanuit het oogpunt van rechtsbescherming positief tegenover het introduceren van een extern onafhankelijk persoon. Anderzijds betwijfel ik op dit moment echter of dit voorstel in de praktijk haalbaar is en per se noodzakelijk om in bovengenoemde behoeften van de reclasseringscliënt te voorzien. Ik wil benadrukken dat reclasseringswerkers en unitmanagers al veel aan voorlichting en bemiddeling doen om een reclasseringscliënt "mee te krijgen" zodat het reclasseringstraject, bijvoorbeeld de uitvoering van een taakstraf of een toezicht, een succes wordt. Dat is namelijk mede in het belang van de reclassering. Ook komt naar mijn mening in het rapport de huidige klachtenregeling van de 3RO onvoldoende tot haar recht. De uitspraken van de Klachtencommissie Reclassering hebben voor cliënten vaker een positieve uitwerking dan in het rapport wordt gesuggereerd. Ondanks dat acht ik het van belang om deze aanbeveling van de RSJ nader te onderzoeken en hierover binnen de 3RO met elkaar in gesprek te gaan. Wellicht dat ik de advocatuur daarbij zal betrekken.

De voorwaarden waaraan deze externe onafhankelijke persoon naar mijn mening zal moeten voldoen zijn de volgende:

- zeer goed op de hoogte van alle (beleids)regels;
- permanent beschikbaar en direct inzetbaar.

Voor de praktische uitvoerbaarheid zullen wellicht meerdere personen beschikbaar moeten zijn die door de 3RO steeds geïnformeerd worden over alle ontwikkelingen. Doen veel reclasseringscliënten een beroep op deze persoon dan vergt dit substantiële capaciteit.

Overige aanbevelingen

Verder heeft de RSJ een aantal andere aanbevelingen gedaan waarop ik hieronder een reactie geef.

1. Naar aanleiding van de aanbeveling aan de Minister en de reclassering op p. 6 over diagnose en advies:

Regel het recht op betrokkenheid bij en inzage in rapportage op het niveau van een beleidskader. Betrek dit ook op mondelinge informatie-uitwisseling. Regel hierbij ook de mogelijkheid van bemiddeling en correctie, met inschakeling van een onafhankelijke derde, voorafgaand aan het uitbrengen van een rapport.

Reactie: Het recht van de cliënt om gehoord te worden bij het opstellen van een adviesrapport, inzage te krijgen en te reageren op een concept adviesrapport is al opgenomen in het Privacyreglement inzake de bescherming van cliëntgegevens van de 3RO (artikel 9) en de beleidsregels in het Handboek Reclassering. De betrokkenheid van een reclasseringscliënt bij mondelinge informatie-uitwisseling met derden zou naar mijn mening inderdaad verbeterd moeten worden. Dit onderwerp heeft al de aandacht van de 3RO in het kader van de pilot ZSM en de doorontwikkeling van de Velligheidshuizen. Momenteel zoeken wij nog naar een goede werkwijze die ook recht doet aan de belangen van de reclasseringscliënt. Deze problematiek geldt overigens niet alleen voor de 3RO, maar ook voor de andere organisaties die betrokken zijn bij ZSM en de Velligheidshuizen.

Het recht om een onafhankelijke derde in te schakelen *voorafgaand* aan het uitbrengen van het advies/rapport acht ik vanuit rechtspositioneel oogpunt goed, zoals ik hiervoor heb toegelicht, maar ik vermoed dat dit door tijdgebrek in de praktijk lang niet altijd haalbaar is. Maar zoals gezegd, dient deze aanbeveling nader onderzocht te worden.

2. Naar aanleiding van de twee aanbevelingen op p. 7 over toezicht:
Voor de reclassering: Informeer onder toezicht gestelden over de aard en inhoud van gedragsinterventies, selectiecriteria en op te leggen verplichtingen.

Reactie: In de praktijk gebeurt dit naar mijn mening al. In het eerste gesprek met de cliënt bespreekt de reclassering deze zaken, maar ook ten tijde van het opstellen van een reclasseringsadvies en/of bij het opstellen van een toezichtovereenkomst en tijdens het toezicht.

Voor de reclassering en OM: trek één lijn bij het verbinden van consequenties aan het niet naleven van voorwaarden door onder toezicht gestelden en draag dit beleid uit.

Dit is naar mijn mening al voldoende geregeld in de met het OM overeengekomen beleidsregels hieromtrent die zijn vastgelegd in het Handboek Reclassering en onlangs vernieuwd ("Reageren op ongewenst gedrag tijdens toezicht"). Deze beleidsregels zijn een uitwerking van het bepaalde in het Wetboek van Strafrecht, het Uitvoeringsbesluit voorwaardelijke veroordeling en schorsing voorlopige hechtenis, het Uitvoeringsbesluit voorwaardelijke invrijheidsstelling en de OM Aanwijzingen.

3. Naar aanleiding van de twee aanbevelingen op p. 7 over taakstraffen:

Voor de Minister: zorg er voor dat de resocialisatiedoelstelling van de taakstraf en de zinvolheid van de werkzaamheden inhoud krijgen in de regelgeving.

Voor de reclassering: zorg voor tijdige informatieverstrekking en afstemming, mede met het oog op resocialisatie en zinvolheid.

Reactie op de eerste aanbeveling: In het Besluit tenuitvoerlegging taakstraffen staat inderdaad dat de werkzaamheden op een projectplaats zinvol moeten zijn. Verder staat er dat het werk zo veel mogelijk een publiek doel dient. Naar mijn mening is het lastig om het begrip "zinvolheid" nog meer in regelgeving uit te werken. Wat de een zinvol acht, vindt een ander zinloos. Dat zijn maatschappelijke opvattingen die vermoedelijk niet voor iedereen hetzelfde zijn. Naar mijn mening is de bepaling in het Besluit dat het werk zoveel mogelijk een publiek doel dient voldoende.

De tweede aanbeveling is naar mijn mening staande praktijk, mede op grond van artikel 10 van het Besluit tenuitvoerlegging taakstraffen en op grond van de beleidsregels van de 3RO zoals neergelegd in het Handboek Reclassering: "Voeren Intakegesprek werkstraf".

4. Naar aanleiding van de aanbevelingen op p. 8 over de klachtenregeling:

Aanbeveling aan de reclassering: versterk de positie van de reclasserent door de introductie van een bemiddelaar opdat zaken niet onnodig of te snel in een externe procedure worden gebracht.

Reactie: hiervoor verwijst ik naar mijn algemene reactie eerder in deze brief.

5. Naar aanleiding van de twee aanbevelingen op pagina 9 over de interne rechtspositie:

Aan de reclassering: maak regelingen en protocollen die de basis vormen voor de reclasseringspraktijk beter toegankelijk. Publiceer het Privacyreglement.

Reactie: Ik kan mij in deze aanbeveling vinden. De afgelopen jaren hebben de 3RO zich vooral gericht op het ontwikkelen, verbeteren (evidence based) en eenduidig maken van beleidsregels. Deze beleidsregels zijn neergelegd in het Handboek Reclassering van de 3RO. Een volgende stap is het beter toegankelijk maken van die beleidsregels (inclusief protocollen en reglementen) voor reclasseringscliënten, de advocatuur en ketenpartners. Overigens zijn voor reclasseringscliënten wel informatieve folders ontwikkeld die ook op de website van de reclasseringsorganisaties zijn te vinden. De effectiviteit van deze folders wordt voortdurend onderzocht.

Overweeg de introductie van een laagdrempelig te raadplegen onafhankelijke persoon die toegang heeft tot de reclasseringsorganisatie en informatie aangaande het reclasseringswerk.

Reactie: zie hierboven.

6. In hoofdstuk 8 Conclusies en aanbevelingen staan nog twee extra aanbevelingen:

Aanbeveling op p. 51 voor de Minister:

Stel vast in hoeverre werkzaamheden die de reclassering buiten de justitiële kaders – met name in opdracht van gemeenten – verricht,

worden bestreken door de Reclasseringsregeling en andere wettelijke kaders en welke consequenties dit heeft voor de rechtspositie van de betreffende cliënten.

Reactie: Ik kan mij vinden in deze aanbeveling. Op dit moment is de rechtspositie niet zonder meer duidelijk. Wij zullen ons hierover nader beraden.

Aanbeveling op p. 53 voor de reclassering en andere ketenpartners: Maak het bij Informatieverstrekking zichtbaar als de cliënt niet op de hoogte is van het feit dat deze informatie-uitwisseling plaatsvindt (of van de inhoud daarvan). Informeer de cliënt hierover, ten minste achteraf. Zorg ervoor dat informatie die (via JD-online of anderszins) voor justitieketenpartners of andere derden is te raadplegen correct en zoveel mogelijk up to date is. Informatie die niet langer juist of ter zake is, moet hieruit worden verwijderd.

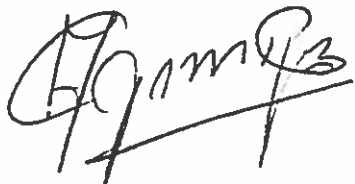
Reactie: Ik ben het met u eens. In sommige gevallen gebeurt het Informeren van de cliënt wel, maar niet altijd (bijvoorbeeld niet altijd bij ZSM). Hierboven onder 1. ben ik reeds op dit punt Ingegaan. Ook onderschrijf ik de aanbeveling over het "up to date" zijn van te raadplegen informatiebronnen. In een aantal Veiligheidshuizen zijn bijvoorbeeld bestanden ontstaan die bovenmatige en verouderde gegevens bevatten. Dit is een punt van zorg en in het kader van het digitale registratiesysteem GCOS (Veiligheidshuizen) al erkend. De Impactanalyse GCOS die medio vorig jaar door onder meer de Universiteit van Leiden is uitgebracht wijst hier ook op. Naar aanleiding van deze impactanalyse wordt in het kader van de Veiligheidshuizen Inmiddels door het Ministerie van Veiligheid en Justitie samen met de ketenpartners naar een oplossing gezocht.

Tot slot

In deze brief heb ik volstaan met een reactie op een aantal belangrijke aanbevelingen in het advies van de RSJ. Dat neemt niet weg dat de 3RO ook kennis hebben genomen van de overige aanbevelingen. De 3RO zullen zich daarover nog nader beraden.

Op een enkele plaats is het rapport helaas niet helemaal volledig. De 3RO is in voorkomende gevallen uiteraard bereid om op een concept rapport te reageren.

Met vriendelijke groet,
Mede namens mijn collega's P. Palsma van het Leger des Heils Jeugdzorg & Reclassering en E. ten Holte van de Stichting Verslavingsreclassering GGz.

Sjef van Gennip
algemeen directeur

